

שיעור שלישי

חובת הציות

להכיר בחובת הציות לחוקים ולדון באפשרות שתיווצר התנגשות בין דרישות החוק לבין רצונותיו של הפרט.

- דף "רבן גמליאל ורבי יהושע" מצולם כמספר הקבוצות בכיתה;
- כרטיסי דמויות;

- רצוי וכדאי להכין מראש תחפושות ואביזרים למשחק אימפרוביזציה בסגנון תקופת התנאים: מטפחות, שקים, מקלות, גלימות וכדומה.

חלק ראשון - רבן גמליאל ורבי יהושע

המורים יחלקו לתלמידים את דף "רבן גמליאל ורבי יהושע". התלמידים יתבקשו ללמוד את העלילה ולהתאים כותרות לתמונות. העלילה מבוססת על המסופר במשנה מסכת ראש השנה, פרק ב' משניות ח-ט.

חלק שני - משחק אלתור (אימפרוביזציה)

המשחק מאפשר דיון חווייתי בחובת הציות לחוק, לפסיקה או להלכה, ובאפשרות התנגשותו עם דעות פרטיות או עם אמת אובייקטיבית של הפרט.

הוראות המשחק

- יש למנות מראש שישה מתנדבים ולחלק להם את כרטיסי הדמויות. המתנדבים יתבקשו "להיכנס לדמות" בכך שיענו ביחס לדמות שבכרטיס על שאלות כגון מה מחשבותיה? מה הם המניעים שלה להגיב?
- המורים יבקשו מן התלמידים לדמין שהם נמצאים בחצר הסנהדרין לאחר פסיקת רבן גמליאל שראש החודש יחול מחר, וקביעתו את המועדים שבעקבותיו. החצר סוערת וגועשת, כולם שמעו על כך שרבן גמליאל ציווה על רבי יהושע להגיע אליו במקלו ובמעוטי ביום הכיפורים שחל להיות לפי חשבוננו של רבי יהושע. אנשים רבים כועסים ומבולבלים ורוצים לומר את דבריהם. מכאן ואילך יכולות הדמויות להתפרץ ולשטוח את טענותיהן.
- גם תלמידים שלא קיבלו כרטיס דמות, יכולים לומר את עמדתם האישית.

סיכום

רבי יהושע היה משוכנע שהוא צודק. למרות זאת, אחרי ייסורי נפש ולאחר התייעצות הוא קיבל את סמכותו של רבן גמליאל וציית להוראתו, כי הבין שאחרת לא יוכל עולם ההלכה היהודי להתקיים. לפי אותו עיקרון, כל חברה שרוצה להתקיים כחברה, חייבת לקבל על עצמה ציות לחוקים החלים בה. על כל פרט בחברה לציית לחוקיה גם אם הוא חושב שחוק מסוים מוטעה. יש, כמובן, גבול לציות (למשל חוק אינו מוסרי בעליל או חוק הדורש לעבור על מצוות הדת), אולם זה נושא לשיעור אחר.

רבן גמליאל ורבי יהושע

בתיקופת המשנה לא היו יומנים ולוחות שנה. בית הדין היה מחליט מתי ראש חודש, על פי עדים שהעידו שראו את הירח. המשנה מספרת על מקרה שקרה:

עליכם להתאים את הכותרות שבתחתית העמוד לכל תמונה.

- רבן גמליאל מקבל את העדות
- רבן גמליאל מצווה על רבי יהושע לחלל את יום הכיפורים שחל בחשבון
- חכמים מלמדים על סמכות בית דין
- מסירת העדות על ראיית המולד (הירח)
- יש חכמים שחושבים שהעדות היא עדות שקר
- רבי יהושע לא מקבל את הכרזת החודש של רבן גמליאל

לדעתכם, מה רבי יהושע יחליט לעשות?

כרטיסי הדמויות להצגה

תלמיד בבית המדרש:

"חובתנו לציית לסנהדרין! גם אני חושב שחכמי הסנהדרין טעו, אבל אם לא נשמע להם תהיה כאן אנרכיה (בְּלָגָן)! אוי לנו!"

בנותיו של רבי יהושע:

"אנחנו לא מבינות! הכול אומרים שאבא שלנו צודק, אז למה לא עושים את מה שהוא אומר וגמרנו?! הכי חשובה האמת!!!"

בנותיו של רבן גמליאל:

"הירגעו כולכם... מי אנחנו שנתערב בעניינים רציניים כאלה?! מה אנחנו מבינות בזה?"

עוזרו של רבן גמליאל:

"מה קורה לכם? אתם יודעים מיהו רבן גמליאל? לא ייתכן שרבן גמליאל טועה!"

תלמיד של רבי יהושע:

"אז מה? האם עלינו לותר על האמת? מדובר ביום הכיפורים! אין זו בדיחה! האם נחלל את יום הכיפורים? יש כאן טעות חמורה!"

שכנתו של רבי יהושע:

"סליחה! רבי יהושע צודק!!! אתם לא רואים שהעדים האלה שקרנים? מה קרה לרבן גמליאל?! אסור לחלל את יום הכיפורים האמיתי!"

שיעורי חברה לתלמידים - יח"ד

(יהדות, חברה, דמוקרטיה)

תכנית יח"ד היא תכנית הכוללת חומרים חינוכיים, לימודיים והפעלתיים, לשיעורי חברה בבתי הספר הדתיים. היחידות עוסקות בשאלות הנוגעות ליחסנו למדינה ולערכים דמוקרטיים, תוך יצירת רלוונטיות לחיי התלמידים. חומר הלימוד עשוי ברמה לימודית ופדגוגית גבוהה, והוא חדשני, עשיר ומגוון במקורות לימוד ובהפעלות מתודיות מקוריות. תכנית הלימודים מוצלחת ואהודה בקרב המורים והתלמידים העושים בה שימוש. בתכנית משולבים דפי לימוד יצירתיים, משחקים ועוד, המיועדים לאפשר לתלמידים ללמוד באופן חווייתי ועמוק סוגיות המעסיקות כיום את עולם המבוגרים בחברה הדתית בפרט, ובמדינה בכלל.

אנו מציעים לבתי הספר 30 שיעורים המאורגנים בעשרה אשכולות של נושאים מרכזיים:

- אחריות
- בחירות
- זכויות וחובות האדם
- חוקים וכללים
- חירות
- כבוד האדם
- מנהיגות
- סובלנות
- שוויון
- תקשורת

כתיבה: יעל אלון

ריכוז התכנית ועריכה: הרב דוד עצמון

צוות היגוי: תרזה פרנקל, דן נבו, שושי ישי

ייעוץ: שלמה פישר

קריאה והערות: יהודית זמיר ואדר כהן, משרד החינוך, המטה ליישום דוחות קרמניצר שנהר

עריכת הלשון: אריאל סמואל

עיצוב ואיור: סטודיו שלומית

© כל הזכויות שמורות ליסודות - ירושלים תשס"ז, 2007

שיסודות
המרכז לליבון ענייני תורה ומדינה

רח' רבקה 11, ירושלים 93461 טל. 02-6715950 0795. 02-6716092 www.yesodot.org.il office@yesodot.org.il